

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kurios šalies įstatymai taikomi? Kurios šalies įstatymai taikomi?

Vengrija

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Taikytina teisė reglamentuojama 2017 m. Įstatymu Nr. XXVIII dėl tarptautinės privatinės teisės (toliau – 2017 m. Įstatymas Nr. XXVIII). Tačiau jis taikomas tik tuo atveju, jei nėra viename Europos Sąjungos reglamente arba tarptautinėje sutartyje nėra nuostatų, susijusių su taikytina teise.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

Daugiausia informacijos apie tai galima rasti [Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos tinklalapyje](#).

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

- [Vengrijos ir Čekoslovakijos sutartis dėl teisinės pagalbos](#)
- [Vengrijos ir Jugoslavijos sutartis dėl teisinės pagalbos](#)
- [Vengrijos ir Rumunijos sutartis dėl teisinės pagalbos](#)

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Taip.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Jeigu taikoma užsienio teisė, taikomos nurodytos užsienio teisės materialinės normos, kuriomis tiesiogiai reglamentuojamas atitinkamas klausimas. Jeigu taikytina užsienio teisė nustatoma pagal pilietybę, o užsienio teisėje nukreipiama į Vengrijos teisę, taikoma Vengrijos materialinė teisė, o jeigu užsienio teisėje nukreipiama į trečiosios šalies teisę, taikoma tos trečiosios šalies materialinė teisė.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Taikytiną teisę lemiančių veiksnių pasikeitimas poveikį teisiniams santykiams, teisėtai sudarytiems pagal teisę, taikytiną iki pasikeitimo, turi tik tuo atveju, jeigu tai konkrečiai numatyta 2017 m. Įstatyme Nr. XXVIII.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Pagal 2017 m. Įstatymą Nr. XXVIII taikytinos užsienio teisės taikymas prieštarauja Vengrijos viešajai tvarkai ir todėl ši teisė neturi būti taikoma, jeigu atitinkamu atveju taikant šią teisę būtų akivaizdžiai šiuurksčiai pažeidžiamos Vengrijos teisės sistemos pagrindinės vertybės ir konstituciniai principai. Jeigu kitais būdais negalima išvengti viešosios tvarkos pažeidimo, vietoje nepaisomos užsienio teisės nuostatos taikomos Vengrijos teisės nuostatos. Neatsižvelgiant į teisę, kuria reglamentuojamas atitinkamas klausimas, turi būti taikomos Vengrijos teisės nuostatos, kurių viršesnis pobūdis yra aiškiai nustatytinas iš jų turinio ir tikslo (privalomos teisės normos). Į kitų valstybių įstatymuose nustatytas privalomas teisės normas gali būti atsižvelgiama tik tuo atveju, jeigu esama glaudaus ryšio ir jos turi lemiamą reikšmę siekiant įvertinti faktus.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Teismas užsienio teisės turinį nustato savo iniciatyva, naudodamasis visomis reikalingomis priemonėmis. Teismas, remdamasis tarptautiniu susitarimu, gali teikti prašymą užsienio valdžios institucijoms ir atsižvelgti į šalių pareiškimus ar eksperto išvadą. Jis šiuo tikslu taip pat gali pasikonsultuoti su teisingumo ministru.

Jeigu per pagrįstą laiką neįmanoma nustatyti užsienio teisės turinio, taikoma Vengrijos teisė. Jeigu remiantis Vengrijos teise neįmanoma įvertinti bylos faktų, taikoma užsienio teisė, artimiausia taikytinai teisei.

Teisingumo ministras išduoda pažymėjimus dėl Vengrijos teisės ir teismų praktikos, kurie yra skirti naudoti užsienyje.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

2017 m. Įstatymo Nr. XXVIII nuostatos taikomos teisiniams santykiams, kuriems netaikomas [Reglamentas \(EB\) Nr. 593/2008 \(reglamentas „Roma I“\)](#).

Sutarčiai taikytina teisė yra teisė, kuri šalių sprendimu taikoma visai sutarčiai ar jos daliai. Jeigu teisė nėra konkrečiai pasirinkta, ji turi būti aiškiai nustatoma iš sutarties nuostatų arba bylos aplinkybių. Taikytina teisė turi būti pasirinkta iki pirmajame posėdyje teismo nustatyto termino pabaigos.

Šalys gali susitarti, kad sutarčiai taikoma ne anksčiau taikyta teisė, o kita teisė. Šis faktas neturi poveikio sutarties galiojimui pagal teisę, kuria reglamentuojamas oficialus galiojimas.

Jeigu sutartis yra susijusi tik su vienos valstybės teise, teisės pasirinkimas negali trukdyti taikyti tos šalies teisės nuostatų, nuo kurių susitarimu negalima nukrypti.

Jeigu teisė nėra pasirinkta, taikoma šalies, su kuria artimiausiai susiję esminiai atitinkamų sutartinių santykių elementai, teisė.

Sutarties arba bet kurios sutarties sąlygos buvimą ir galiojimą lemia teisė, kuri būtų sutarčiai taikoma pagal 2017 m. Įstatymą Nr. XXVIII, jeigu sutartis arba jos sąlyga galiotų.

Sutarčiai, kurios dalykas yra daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, taikomi šalies, kurioje yra turtas, teisėje numatyti formos reikalavimai, jeigu tie reikalavimai taikomi neatsižvelgiant į šalį, kurioje sudaryta sutartis, ir neatsižvelgiant į sutarčiai taikomą teisę, be to, nuo tų reikalavimų negalima nukrypti susitarimu.

Taisyklės dėl sutarčių *mutatis mutatis* taikomos vienašališkiems pareiškimams.

3.2 Nesutartinės prievolės

2017 m. Įstatymo Nr. XXVIII nuostatos taikomos teisiniams santykiams, kuriems netaikomas [Reglamentas \(EB\) Nr. 864/2007 \(reglamentas „Roma II“\)](#).

Kompensacijos prašantis asmuo gali pasirinkti teisę pagal reglamento „Roma II“ 7 straipsnį iki pirmajame posėdyje teismo nustatyto termino pabaigos.

Nesutartinėms teisinėms prievolėms taikytina teisė yra valstybės, kurios teritorijoje kilo prievolę nulėmusio teisinio fakto padariniai, teisė. Jeigu teisiniais santykiais susijusių kreditoriaus ir skolininko įprastinė gyvenamoji vieta arba registruota buveinė yra toje pačioje šalyje tuo metu, kai kyla prievolę nulėmusio teisinio fakto padariniai, taikoma tos šalies teisė. Jeigu nesutartiniai santykiai yra artimai susiję su kitais teisiniais santykiais, kurie tarp šalių jau buvo atsiradę, teisė, kuria reglamentuojami ankstesni teisiniai santykiai, taip pat taikoma nesutartiniais santykiams.

Atsiradus nesutaratinei prievolei, šalys gali pasirinkti jai taikytiną teisę. Jeigu teisė nėra konkrečiai pasirinkta, ji turi būti aiškiai nustatoma iš bylos aplinkybių. Taikytina teisė gali būti pasirinkama iki pirmajame posėdyje teismo nustatyto termino pabaigos. Jeigu teisiniai santykiai yra susiję tik su vienos valstybės teise, teisės pasirinkimas negali trukdyti taikyti tos šalies teisės nuostatų, nuo kurių susitarimu negalima nukrypti.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai

Asmenų veiksnumas ir asmeninės teisės turi būti nustatomi remiantis jiems taikytina asmenine teise. Asmeniui taikytina asmeninė teisė yra valstybės, kurios pilietis jis yra, teisė. Jeigu asmuo turi daugiau nei vieną pilietybę ir viena iš jų yra Vengrijos pilietybė, taikytina asmeninė teisė yra Vengrijos teisė, nebent asmuo yra artimiausios susijęs su kita pilietybe. Jeigu asmuo turi daugiau negu vieną pilietybę ir nė viena pilietybė nėra Vengrijos, taikytina asmeninė teisė yra valstybės, su kuria, atsižvelgiant į pagrindinius bylos faktus, asmuo turi tvirčiausius ryšius, teisė. Jeigu asmuo turi daugiau negu vieną pilietybę ir nė viena iš šių pilietybių nėra Vengrijos, o asmuo yra vienodai susijęs su valstybėmis, kurių pilietis jis yra, arba jeigu asmens pilietybės negalima nustatyti, arba jeigu asmuo yra be pilietybės, taikytina asmeninė teisė yra valstybės, kurioje jis įprastai gyvena, teisė. Jeigu asmeniui taikytinos asmeninės teisės neįmanoma nustatyti, taikoma Vengrijos teisė. Vengrijos teisė taikoma prieglobstį gavusių arba Vengrijos priimtų asmenų veiksnumui ir asmeninėms teisėms.

Asmens vardui ir pavardei taikytina teisė yra jo asmeninė teisė arba, jo prašymu, Vengrijos teisė. Jeigu asmuo turi daugiau negu vieną pilietybę, jis gali pasirinkti savo pavardei taikyti be kurios iš savo pilietybių šalies teisę. Bendru šalių prašymu sutuoktinių pavardei gali būti pasirinkta valstybės, kurios pilietis yra bet kuris iš sutuoktinių, teisė arba Vengrijos teisė. Nesant tokio prašymo, taikoma sutuoktinių asmeniniams santykiams taikytina teisė. Santuokos nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia atveju pavardžių naudojimo taisyklės lemia valstybės, kurioje buvo užregistruota sutuoktinių pavardė, teisė. Jeigu Vengrijos piliečiui nuo gimimo suteikta ir jo santuokinė pavardė yra teisėtai užregistruojamos pagal kitos šalies teisę, jos turi būti pripažįstamos Vengrijoje, jeigu atitinkamas Vengrijos pilietis arba jo sutuoktinis taip pat yra tos kitos šalies pilietis, arba jeigu atitinkamo Vengrijos piliečio įprastinė gyvenamoji vieta yra toje šalyje. Vengrijos viešajai tvarkai prieštaraujantys vardai ir pavardės negali būti oficialiai pripažįstami.

Asmuo, kuris neturi veiksnumo arba kuris turi ribotą veiksnumą pagal jam taikytiną asmeninę teisę, tačiau kuris turėtų veiksnumą pagal Vengrijos teisę, turi būti laikomas veiksniumi Vengrijoje sudaromų ir įvykdomų įvairių kasdienių nedidelės reikšmės sandorių atžvilgiu. Asmuo, kuris neturi veiksnumo arba kuris turi ribotą veiksnumą pagal jam taikytiną asmeninę teisę, tačiau kuris turėtų veiksnumą pagal Vengrijos teisę, turi būti laikomas veiksniumi ir kitų ekonominių sandorių atžvilgiu, jeigu teisiniai tų sandorių padariniai turi atsirasti Vengrijoje.

Atstovavimo asmeniui, kuris turi ribotą veiksnumą savo reikalams tvarkyti, byloje arba bylose dėl *ad hoc* globos taikytina teisė yra teismo, kuris skiria atstovą arba globėją, valstybės teisė.

Asmens paskelbimui mirusiu arba dingusiu be žinios arba jo mirties fakto registracijai taikytina teisė yra atitinkamam asmeniui taikoma asmeninė teisė. Kai dingusio asmens asmeninė teisė nėra Vengrijos teisė, Vengrijos teisė taikoma, jeigu sprendžiamu klausimu yra suinteresuotas Vengrijos subjektas.

Asmens įprastinė gyvenamoji vieta yra vieta, kurioje faktiškai sutelktas to asmens gyvenimas, kaip nustatoma iš visų atitinkamų teisinių santykių aplinkybių. Nustatant, kur yra faktiškai sutelktas asmens gyvenimas, taip pat atsižvelgiama į atitinkamo asmens ketinimus rodančius faktus. Nuolatinė gyvenamoji vieta yra vieta, kurioje asmuo gyvena nuolat arba ketindamas joje pasilikti neribotą laiką.

Juridiniams asmeniui arba juridinio asmens statuso neturinčiam subjektui taikytina asmeninė teisė yra valstybės, kurioje juridinis asmuo yra įregistruotas, teisė. Jeigu juridinis asmuo yra įregistruotas daugiau negu vienoje valstybėje arba pagal jo įstatuose nurodytos registruotos buveinės valstybės teisę jis neprivalo būti įregistruojamas, taikytina asmeninė teisė yra valstybės, kurioje yra registruota buveinė, teisė. Jeigu juridinis asmuo neturi registruotos buveinės, kuri būtų nurodyta jo įstatuose, arba turi keletą registruotų buveinių ir nėra įregistruotas pagal jokios valstybės teisę, taikytina asmeninė teisė yra valstybės, kurioje yra pagrindinė to asmens administracijos vieta, teisė. Juridinio asmens arba juridinio asmens statuso neturinčio subjekto teisinis statusas turi būti nustatomas pagal jam taikytiną asmeninę teisę.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Tėvystės ar motinystės nustatymui arba tėvystės prezumpcijos paneigimui taikytina teisė yra vaikui jo gimimo metu taikytina asmeninė teisė. Vaiko tėvystės pripažinimas turi būti nustatomas pagal asmeninę teisę, taikytiną vaikui pripažinimo metu, o pradėto, bet dar negimusio vaiko pripažinimui taikytina teisė turi būti nustatoma pagal vaiko motinai pripažinimo metu taikytiną asmeninę teisę. Pripažinimo faktas negali būti laikomas oficialiai negaliojančiu, jeigu jis oficialiai galioja pagal Vengrijos teisę arba pripažinimo metu ir pripažinimo vietoje galiojusią teisę. Jeigu pagal taikytiną teisę laikoma, kad tėvas yra nenustatytas, kitos valstybės, artimai susijusios su byla, teisė yra taikytina, jeigu tai reiškia vaikui palankesnę statusą.

3.4.2 Įvaikinimas

Įvaikinimas galioja tik tuo atveju, jei įvykdomos sąlygos pagal asmeninę teisę, taikytiną tiek įvaikintojui, tiek įvaikinamam asmeniui įvaikinimo metu. Įvaikintojui įvaikinimo arba įvaikinimo panaikinimo metu taikytina asmeninė teisė taikoma įvaikinimo teisinėms pasekmėms, įvaikinimo panaikinimui ir įvaikinimo panaikinimo teisinėms pasekmėms.

Jeigu įvaikintojai yra tarpusavyje susituokę, įvaikinimo teisinėms pasekmėms, įvaikinimo panaikinimui ir įvaikinimo panaikinimo teisinėms pasekmėms taikytina teisė yra:

- a) valstybės, kurios pilietybę turi abu sutuoktiniai įvaikinimo arba įvaikinimo panaikinimo metu, teisė, arba, jeigu tokios teisės nėra,
- b) valstybės, kurioje buvo bendra sutuoktinių gyvenamoji vieta įvaikinimo arba įvaikinimo panaikinimo metu, teisė, arba, jeigu tokios teisės nėra,
- c) bylą nagrinėjančio teismo valstybės teisė.

3.5 Santuoka, nesusituokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

Santuoka galioja tik tuo atveju, jei santuokos sudarymo metu pagal kiekvienam sutuoktiniui taikomą asmeninę teisę galioja materialinės teisės sąlygos. Santuokos galiojimo formalumams taikytina teisė yra santuokos sudarymo metu jos sudarymo vietoje galiojanti teisė. Siekiant nustatyti, ar santuoka galioja, *mutatis mutandis* taikomos santuokos sudarymui ir galiojimui taikytinos normos. Vengrijoje santuoka negali būti sudaroma, jeigu pagal Vengrijos teisę galioja santuokos kliūtis, kurios neįmanoma pašalinti.

3.5.2 Nesusituokusios poros (sugyventiniai) ir partnerystė

Su santuoka susijusios nuostatos taikomos registruotos partnerystės sudarymui ir galiojimui ir jos teisinėms pasekmėms (neįskaitant pavardžių), išskyrus toliau nurodytas išimtis.

Jei pagal būsimam registruotos partnerystės partneriui taikytiną asmeninę teisę nepripažįstama tos pačios lyties asmenų partnerystė, tai nelaikoma registruotos partnerystės sudarymo arba galiojimo kliūtimi, jeigu:

- a) būsimas registruotos partnerystės partneris, kuris nėra Vengrijos pilietis, patvirtina, kad pagal jam taikytiną asmeninę teisę nebūtų jokių kliūčių sudaryti santuoką, ir
- b) bent vienas būsimas registruotos partnerystės partneris yra Vengrijos pilietis arba turi įprastinę gyvenamąją vietą Vengrijoje. Šiuo atveju registruotos partnerystės teisinėms pasekmėms taikoma Vengrijos teisė.

Registruotos partnerystės nutraukimui taikytina teisė yra valstybės,

- a) kurioje yra registruotos partnerystės partnerių įprastinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai pateikiamas ieškinys ar pareiškimas siekiant pradėti santykių nutraukimo procedūrą, teisė, arba jeigu tokios valstybės nėra, tai
- b) valstybės, kurioje buvo paskutinė įprastinė registruotos partnerystės partnerių gyvenamoji vieta, jeigu šioje įprastinėje gyvenamojoje vietoje nustota gyventi ne vėliau kaip prieš vienus metus iki ieškinio ar pareiškimo pateikimo ir jeigu vienas iš registruotos partnerystės partnerių vis dar gyvena toje valstybėje ieškinio ar pareiškimo pateikimo metu, teisė, arba jeigu tokios valstybės nėra,
- c) valstybės, kurios pilietybę abu registruotos partnerystės partneriai turėjo ieškinio ar pareiškimo pateikimo metu, teisė.
- Jeigu pagal minėtas nuostatas taikytinos teisės nebuvo įmanoma nustatyti, taikoma byla nagrinėjančio teismo valstybės teisė.
- Bendro gyvenimo faktinių santykių užmezgimui, išnykimui ir teisiniams padariniams taikoma valstybės, kurios piliečiai yra abu sugyventiniai, teisė. Jeigu sugyventinių pilietybė yra skirtinga, taikoma valstybės, kurioje yra įprastinė sugyventinių gyvenamoji vieta, teisė, o jeigu įprastinės gyvenamosios vietos nėra, tada taikoma paskutinės bendros įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu bendros įprastinės sugyventinių gyvenamosios vietos neįmanoma nustatyti, taikoma byla nagrinėjančio teismo valstybės teisė. Sugyventiniai gali pasirinkti jų turtiniams santykiams taikytiną teisę.

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Čia taikytinas teisės aktas yra [Reglamentas \(ES\) Nr. 1259/2010 \(„Roma III“\)](#). Sutuoktiniai taikytiną teisę gali pasirinkti pagal reglamento 5–7 straipsnius iki byla nagrinėjančio teismo pirmajame posėdyje nustatyto termino pabaigos.

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Čia taikytinas teisės aktas yra [2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės](#).

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Sutuoktinių turtiniams santykiams taikytina teisė yra valstybės, kurios pilietybę teismo sprendimo priėmimo metu turi abu sutuoktiniai, teisė. Jeigu teismo sprendimo priėmimo metu sutuoktinių pilietybė yra skirtinga, taikoma valstybės, kurioje yra bendra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė, o jeigu bendros įprastinės gyvenamosios vietos nėra, tada taikoma paskutinės bendros įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktiniai bendros įprastinės gyvenamosios vietos neturėjo, taikoma byla nagrinėjančio teismo valstybės teisė.

Sutuoktiniai gali pasirinkti teisę, kuria reglamentuojamas sutuoktinių turtas, jeigu ji yra viena iš nurodytų toliau:

- a) valstybės, kurios pilietybę susitarimo sudarymo metu turi vienas iš sutuoktinių, teisė,
- b) valstybės, kurioje susitarimo sudarymo metu buvo vieno iš sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta, teisė, arba
- c) byla nagrinėjančio teismo valstybės teisė.

Teisę taip pat gali pasirinkti būsimi sutuoktiniai. Taikytina teisė gali būti pasirenkama iki pirmajame posėdyje teismo nustatyto termino pabaigos. Jeigu sutuoktiniai nesutarė kitaip, jų, kaip sutuoktinių, turtui taikytinos teisės pasirinkimas teisinį poveikį turi tik ateityje.

Be to, susitarimas dėl sutuoktinių turto oficialiai galioja, jeigu jis atitinka sutarties sudarymo vietos teisę.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Nuo 2015 m. rugpjūčio 17 d. mirusiems asmenims taikomas [Reglamentas \(ES\) Nr. 650/2012](#)

3.8 Nekilnojamasis turtas

Nuosavybei, kitoms daiktinėms teisėms, t. y., be kita ko, turto sulaikymo teisėms ir valdymo teisėms, taikoma turto buvimo vietos teisė.

3.9 Bankrotas

Taikytina teisė nustatoma pagal [Reglamento \(ES\) 2015/848](#) 7–17 straipsnius.

Paskutinis naujinimas: 12/05/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismų tinklas, nei Europos Komisija nepiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.